

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 23 april 2025

Mål nr
B 2849-24

PARTER

Klagande

G.R.

Ombud och offentlig försvarare: Advokat R.L.

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Utvisning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts dom 2024-03-26 i mål B 467-24

DOMSLUT

Högsta domstolen ändrar hovrättens domslut på det sättet att beslutet om utvisning upphävs. I övriga delar står hovrättens domslut fast.

R.L. ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av G.R. i Högsta domstolen med 7 655 kronor. Av beloppet avser 6 124 kronor arbete och 1 531 kronor mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

G.R. har yrkat att han ska frikännas från ansvar för grovt olaga hot i två fall, för grovt olaga hot och övergrepp i rättssak och för misshandel, att vapenbrottet ska bedömas som ett brott av normalgraden, att påföljden i vart fall ska sättas ned samt att skadeståndsyrkandet ska ogillas eller skadeståndet i vart fall sättas ned. Han har vidare yrkat att talan om utvisning ska ogillas.

Riksåklagaren har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

Högsta domstolen har meddelat det prövningstillstånd som framgår av punkten 4.

DOMSKÄL**Bakgrund**

1. G.R. är 37 år. Han är medborgare i Chile och kom till Sverige när han var knappt ett år gammal. I samband med ankomsten beviljades han permanent uppehållstillstånd.

2. Tingsrätten dömde G.R. för grovt vapenbrott, grovt olaga hot, misshandel, olaga hot (tre brott), övergrepp i rättssak och ringa

narkotikabrott till fängelse i fyra år. Åklagarens yrkande om utvisning ogillades.

3. Hovrätten har ansett att två av de olaga hoten ska bedömas som grova brott samt beslutat att G.R. ska utvisas ur Sverige och förbjudas att återvända hit under tio år, men har kommit till samma slut som tingsrätten avseende de åtalade gärningarna i övrigt och avseende påföljden.

4. Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd i frågan om utvisning.

Vad målet gäller

5. Målet gäller förutsättningarna för utvisning på grund av brott när den dömde har bott i Sverige sedan födseln eller mycket låg ålder.

Allmänt om utvisning på grund av brott

6. Bestämmelser om utvisning på grund av brott finns i 8 a kap. utlänningslagen (2005:716). Reglerna skärptes på flera punkter 2022 med det övergripande syftet att utlänningar som begår brott ska utvisas i större utsträckning än tidigare (se prop. 2021/22:224 s. 26 f.).

7. Lagändringarna innebar bland annat ett skärpt krav på utlänningens anknytning till Sverige för att han eller hon ska undgå utvisning, att straffvärdegränsen för utvisning på grund av brottets allvar lagfästes och bestämdes till fängelse sex månader, att kravet på synnerliga skäl för utvisning när utlänningen vistats länge i Sverige slopades samt att det tidigare förbudet mot att utvisa vissa unga personer togs bort och ersattes med kvalificerade krav för att utvisning ska kunna ske.

8. Den grundläggande förutsättningen för utvisning på grund av brott anges i 1 §. För utvisning av den som kommit till Sverige som ung gäller

enligt 5 § särskilda förutsättningar. Bestämmelser om återreseförbud, bland annat hur längden av ett förbud ska bestämmas, finns i 10–12 §§. När förutsättningar för utvisning finns ska det, vid bedömningen av om en utvisning ska ske och vilken längd ett återreseförbud ska ha, göras en avvägning i förhållande till utlänningens anknytning (se 2 § och 11 § andra stycket). Konsekvenserna av en utvisning ska stå i proportion till brottsligheten och återfallsrisken i det enskilda fallet.

Grundläggande förutsättningar för utvisning

9. En utlänning får utvisas ur Sverige om han eller hon döms för brott till en strängare påföljd än böter (se 8 a kap. 1 § första stycket utlänningslagen). Därutöver krävs att någon av de förutsättningar som anges i första stycket 1 eller 2 är uppfyllda.

10. Utvisning får ske om gärningen är av sådant slag och övriga omständigheter är sådana att det kan antas att han eller hon kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet (första stycket 1). Risken för återfall ska vara konkret och det måste finnas ett rimligt underlag för bedömningen att det finns en sådan risk. Normalt krävs det att utlänningen tidigare har dömts för brott. Återfallsrisken behöver inte avse brottslighet som är likartad med den aktuella. (Se prop. 1993/94:159 s. 12, prop. 2021/22:224 s. 32 och 123 och ”Utvisning och familjevåld” NJA 2019 s. 544.)

11. Ett utvisningsbeslut kan också grundas på brottets allvar. Utvisning får ske om något av de brott som utlänningen döms för har ett straffvärde som motsvarar fängelse i minst sex månader eller om något av brotten annars är av sådan karaktär att utlänningen inte bör få stanna kvar i Sverige (första stycket 2).

12. För att det ska finnas grund för utvisning enligt det första ledet i första stycket 2 ska straffvärdet för ett enskilt brott alltså vara minst sex månader. Kopplingen till straffvärdet framgår numera direkt av lagtexten. Det är det straffvärde som domstolen har kommit fram till för ett enskilt brott som är relevant, inte den påföljd som utlänningen har dömts till. (Se prop. 2021/22:224 s. 35 f.)

13. Utvisning kan, enligt andra ledet i första stycket 2, ske även om straffvärdet är lägre än sex månader om ett brott som utlänningen döms för annars är av sådan karaktär att utlänningen inte bör få stanna kvar i Sverige. Exempel på brott av sådan karaktär är, enligt förarbetena, brott som innebär angrepp mot liv eller hälsa, frihet eller frid och brott som annars har utgjort en påtaglig integritetskränkning. Andra exempel som nämns är brott med en hederskontext, hatbrott och brott som riktas mot rättsordningen eller annat särskilt skyddsvärt samhällsintresse. Frågan om ett brott är av sådan karaktär att det i sig kan läggas till grund för ett beslut om utvisning får avgöras efter en bedömning i det enskilda fallet. Vid den bedömningen kan också brottets straffvärde ha betydelse. (Se a. prop. s. 37.)

Utlänningar som kom till Sverige som unga

14. För den som kom till Sverige innan han eller hon fyllt 15 år och som vistats här sedan minst fem år när åtal väcks gäller att mer kvalificerade förutsättningar ska vara uppfyllda för att utvisning ska kunna ske (se 8 a kap. 5 § 1 och 2 utlänningslagen).

15. Enligt punkten 1 får en sådan person utvisas endast om han eller hon har gjort sig skyldig till brottslighet som har ett straffvärde som motsvarar fängelse i minst två år eller till brottslighet som annars är av sådan karaktär att han eller hon inte bör få stanna kvar i Sverige. Här är det – till skillnad från vad som gäller enligt 1 § första stycket 2 – straffvärdet för den samlade brottsligheten som är relevant. På samma sätt som enligt

1 § första stycket 2 kan utvisning ske även vid lägre straffvärden om brottsligheten annars är av sådan karaktär att utlänningsen inte bör få stanna i Sverige. Med detta uttryck avses samma slag av brottslighet som i 1 § första stycket 2 och i likhet med vad som gäller enligt den bestämmelsen blir det fråga om en bedömning i det enskilda fallet om brottsligheten är av en sådan karaktär att den kan läggas till grund för ett beslut om utvisning. Även i dessa fall kan brottslighetens straffvärde ha betydelse.

16. En ytterligare grund för utvisning är, enligt punkten 2 i paragrafen, att utlänningsen har återfallit i brott på ett sådant sätt att han eller hon inte bör få stanna kvar. Någon hållpunkt för den bedömning som ska göras ges inte i lagtexten. I förarbetena anges att domstolen bör beakta vilken omfattning brottsligheten har haft, vilken tid som har förflutit mellan brotten samt de enskilda brottens allvar och karaktär. Särskild vikt bör läggas vid brottslighet av det slag som också är aktuell vid bedömningen enligt punkten 1. Om de enskilda brotten haft höga straffvärden krävs färre återfall än om det varit fråga om mindre allvarliga brott. Det behöver inte vara fråga om återfall i brottslighet av samma slag och det ska göras en bedömning i det enskilda fallet av om det är fråga om sådana återfall som kan läggas till grund för utvisning. (Se prop. 2021/22:224 s. 57 och 129.)

17. Bestämmelserna i 5 § gäller utöver de allmänna förutsättningarna i 1 §. Den sistnämnda paragrafen får i princip inte någon självständig betydelse när 5 § är tillämplig (se a. prop. s. 129). Det sagda betyder att risken för framtida återfall – som regleras i 1 § första stycket 1 men inte nämns i 5 § – inte kan vara en självständig grund för utvisning beträffande den personkategori som omfattas av 5 §. Det hindrar dock inte att återfallsrisken kan beaktas vid den avvägning som ska göras enligt 2 § (se p. 20–31).

18. De kvalificerade krav som gäller för att utvisning ska kunna ske av den som kom till Sverige som ung och vistats här viss tid ersätter det förbud mot utvisning som tidigare gällde. Det framhålls i förarbetena till den nya regleringen att kraven för utvisning ska vara höga med hänsyn till dels det ingrepp som ett avlägsnande utgör för en sådan person, dels rätten till privat- och familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen (se a. prop. s. 55).

19. Särskild hänsyn ska alltså tas när en utlänning har bott i Sverige sedan födseln eller har vistats här sedan tidig barndom. Av Europadomstolens praxis framgår att sådana förhållanden i och för sig inte utesluter att en utvisning är förenlig med rätten till privat- och familjeliv enligt artikel 8. I de fallen krävs emellertid att det finns mycket tungt vägande skäl för utvisning. Det gäller i särskilt hög grad om utlänningen begick brotten som minderårig. (Se t.ex. *Maslov v. Austria* [GC], no. 1638/03, §§ 70–75, ECHR 2008.)

Avvägningen mellan brottsligheten och anknytningen till Sverige

20. Vid bedömningen av om en utlänning ska utvisas ska hänsyn tas till utlänningens anknytning till Sverige. Det ska särskilt beaktas i vilken utsträckning som utlänningen har etablerat sig i det svenska samhället, om utlänningen har barn i Sverige och även vilka övriga familjeförhållanden som utlänningen har här. (Se 8 a kap. 2 § utlänningslagen.)

21. Paragrafen innebär att det ska göras en avvägning mellan den brottslighet som ligger till grund för frågan om utvisning och utlänningens anknytning till Sverige. Bestämmelsen är avsedd att ge uttryck för att det ska finnas en rimlig proportion mellan brottsligheten och de konsekvenser en utvisning får för den enskilde. När domstolen har konstaterat att de grundläggande förutsättningarna för utvisning – enligt 1 eller 5 § – är uppfyllda ska den väga de skäl som talar för utvisning mot de skäl som är hänförliga till de personliga förhållanden som talar mot utvisning. Ju

starkare skälen för utvisning är desto starkare måste anknytningen vara för att utvisning inte ska ske. Vilken vikt som ska läggas vid de olika omständigheter som har betydelse för utvisningsfrågan får avgöras efter en helhetsbedömning. (Se prop. 2021/22:224 s. 39 f. och 126 f.)

22. När det gäller skälen för utvisning är det brottslighetens straffvärde och karaktär som har betydelse, liksom risken för återfall. Det innebär bland annat att ju högre straffvärdet är desto starkare måste anknytningen vara för att utvisning inte ska ske. (Se a. prop. s. 127.)

23. Vid bedömningen av om utlänningen har etablerat sig i det svenska samhället och därmed av dennes anknytning till Sverige ska bland annat beaktas arbetsförhållanden, inklusive skolgång och andra studier, samt boendeförhållanden. Vidare ska det tillmätas betydelse i vilken mån utlänningen behärskar svenska språket samt hur utlänningen har inrättat sig i samhället i övrigt. Vissa brottstyper kan i sig tyda på bristande anpassning till svenska normer och förhållanden, såsom hedersrelaterade brott. Den som ägnar sig åt upprepade kriminalitet eller annars lever utanför det reguljära samhället bör betraktas som svagt etablerad. Det får anses vara fallet särskilt vid brottslighet inom ramen för kriminella nätverk. (Jfr a. prop. s. 42, 54 och 125.)

24. Ytterligare förhållanden som ska beaktas är vistelsetiden i Sverige och vid vilken ålder som utlänningen kom hit. Vid bedömningen av anknytningen är dock de faktiska band som har uppkommit under utlänningens tid här viktigare än tiden i sig. En långvarig vistelse behöver inte innebära att utlänningens anknytning är stark. Vistelsetiden som sådan har emellertid normalt större betydelse när det gäller en person som kom hit i unga år än för den som har vistats här endast under en senare period i livet. (Jfr a. prop. s. 42 och 125.)

25. Beträffande den som har bott i Sverige sedan födseln eller mycket låg ålder krävs det mycket tungt vägande skäl för att en utvisning ska komma i fråga (se p. 19). Utgångspunkten måste vara att en sådan person har en stark anknytning till Sverige. Även här ska dock de faktiska band som finns vara avgörande. När det bedöms vilken vikt brottsligheten ska tillmätas utgör de kvalificerade förutsättningar som anges i 5 § minimikrav. Vid den avvägning som ska göras enligt 2 § måste det för någon som har bott i Sverige sedan födseln eller mycket låg ålder krävas att skälen för att utvisa personen är avsevärt starkare än så för att utvisning ska kunna ske.

26. För bedömningen av i vilken utsträckning en utlänning har etablerat sig i det svenska samhället – och därmed dennes anknytning hit – kan det ha betydelse på vilken grund utlänningen vistas i landet och om han eller hon befinner sig här lagligt. Ett permanent uppehållstillstånd talar för en fastare etablering och därmed en starkare anknytning än ett tillfälligt uppehållstillstånd. Av förarbetena framgår också att hänsyn ska tas till utlänningens kvarvarande band till hemlandet vid bedömningen av etableringen i Sverige. (Se a. prop. s. 42 och 125.)

27. Bedömningen av i vilken utsträckning utlänningen har etablerat sig i det svenska samhället ska inte bygga på enskildheter utan göras utifrån en sammanvägning av alla omständigheter hänförliga till utlänningens levnadsomständigheter. (Jfr a. prop. s. 43 och 126.)

28. När det gäller utlänningens familjeband ska domstolen beakta om han eller hon har barn i Sverige, hur relationerna ser ut i det enskilda fallet och hur de skulle påverkas om utlänningen utvisades. Även övriga familjeförhållanden ska beaktas. Med familj avses främst make eller sambo eller, om utlänningen är underårig, hans eller hennes föräldrar, men även andra familjereationer kan beaktas (jfr ”Utlänningens vistelsetid” NJA 2019 s. 316 p. 19.)

29. Vid avvägningen enligt 2 § ska rätten till privat- och familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen beaktas. Europadomstolen har betonat vikten av att de nationella domstolarnas beslut om utvisning sker efter en noggrann avvägning av de motstående intressena. När domstolens slutsats grundar sig på en sådan bedömning godtas denna normalt av Europadomstolen, om den inte framstår som godtycklig eller uppenbart orimlig (se t.ex. *Savran v. Denmark* [GC], no. 57467/15, §§ 188 och 189, 7 December 2021).

30. Om ett barn berörs av ett beslut om utvisning ska även barnkonventionen beaktas inom ramen för avvägningen. Det innebär inte att barnets bästa alltid ska vara utslagsgivande när det kolliderar med andra intressen. Barnets bästa ska dock beaktas, utredas och redovisas samt vägas mot skälen för utvisning.

31. Av det anförda följer att frågan om utvisning ska avgöras utifrån en helhetsbedömning där skälen för utvisning vägs mot utlänningens anknytning till Sverige. Det krävs att skälen för utvisning överväger och att en utvisning är proportionerlig med hänsyn till den brottslighet utlänningen döms för, hans eller hennes eventuella återfall i brott och risken för framtida återfall.

Återreseförbud

32. När en domstol beslutar om utvisning på grund av brott ska den förena beslutet med ett förbud för utlänningen att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning (se 8 a kap. 10 § första stycket utlänningslagen).

33. Återreseförbudets längd ska bestämmas med utgångspunkt i brottslighetens samlade straffvärde. Om straffvärdet motsvarar fängelse i mindre än ett år ska återreseförbudet normalt bestämmas till fem år.

Motsvarar straffvärdet fängelse i ett år eller mer, men inte två år, ska återreseförbudet normalt bestämmas till tio år. Vid högre straffvärden ska återreseförbudet normalt inte tidsbegränsas. (Se 11 § första stycket.)

34. Återreseförbudets längd får bestämmas på annat sätt än med utgångspunkt i straffvärdet, om det finns skäl för det med hänsyn till brottslighetens karaktär och risken för att utlänningen kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet (se 11 § andra stycket första meningen). Brottslighetens karaktär ska uppfattas på samma sätt som enligt 1 § första stycket 2 (se p. 13). Risken för återfall ska bedömas på samma sätt som enligt 1 § första stycket 1 (se p. 10). Också när längden på återreseförbudet bestäms på annat sätt än med hänsyn till straffvärdet ska domstolen normalt välja någon av de nivåer som anges i 11 § första stycket. (Se prop. 2021/22:224 s. 132 ff.)

35. Domstolarna får även ta hänsyn till utlänningens anknytning till Sverige och andra särskilda omständigheter som är hänförliga till honom eller henne (se 11 § andra stycket andra meningen). Anknytningen ska beaktas i mildrande riktning. Bedömningen ska ske på samma sätt som enligt 2 §, och det är främst när utvisningen innebär ett mer beaktansvärt men för den enskilde som det finns anledning att välja en kortare förbudstid. (Se a. prop. s. 133.)

36. Med andra särskilda omständigheter avses sådana som är kopplade till utlänningens person. Ett typexempel är att utlänningen är underårig (se a. prop. s. 133).

37. Att utlänningen kom till Sverige innan han eller hon fyllt 15 år och har vistats här sedan minst fem år bör också ses som en sådan särskild omständighet som ska beaktas vid bedömningen av återreseförbudets längd. Det gäller i särskilt hög grad om den som ska utvisas har bott i Sverige sedan födseln eller mycket låg ålder.

38. Vid bestämmandet av återreseförbudets längd ska domstolen göra en helhetsbedömning där samtliga relevanta omständigheter vägs samman. Brottets karaktär och återfallsrisken kan motivera att återreseförbudet bestäms till en längre tid än vad som följer av straffvärdet medan anknytning till Sverige och andra särskilda omständigheter kan motivera ett kortare återreseförbud än vad som följer av straffvärdet. Förbudets varaktighet ska stå i proportion till bland annat de konsekvenser som förbudet får för utlänningen och dennes familjemedlemmar. (Se a. prop. s. 69 f. och 133 f.)

39. De omständigheter som tidigare kunde ge skäl för att lindra påföljden på grund av det men en utvisning kan innebära ska alltså numera beaktas när återreseförbudets längd bestäms. (Se a. prop. s. 74 ff. och 138 f.)

Bedömningen i detta fall

40. Enligt hovrättens dom, som i den delen har fått laga kraft, ska G.R. dömas för grovt vapenbrott, grovt olaga hot vid tre tillfällen, misshandel, olaga hot, övergrepp i rättsak och ringa narkotikabrott. Det finns inte skäl att göra någon annan bedömning av brottens samlade straffvärde än den hovrätten har gjort. Som hovrätten har funnit bör påföljden bestämmas till fängelse i fyra år.

41. Eftersom G.R. kom till Sverige innan han fyllt 15 år och har vistats här sedan dess kan han utvisas endast om någon av de kvalificerade förutsättningarna i 5 § är uppfyllda.

42. G.R. har gjort sig skyldig till brottslighet med ett straffvärde som motsvarar fängelse i mer än två år. Han har också återfallit i brott på sådant sätt att återfallet i sig kan läggas till grund för utvisning. De förutsättningar som anges i 5 § är därmed uppfyllda.

43. Vid bedömningen av om G.R. ska utvisas ska det göras en avvägning mellan hans anknytning till Sverige och brottsligheten. En utvisning får ske endast om det kan anses proportionerligt med hänsyn till den brottslighet han nu döms för och den han har dömts för tidigare (se p. 20, 21 och 31). Anknytningen till Sverige ska bedömas med hänsyn till hans samtliga levnadsomständigheter och vägas mot de skäl som talar för utvisning. Eftersom han har vistats i Sverige sedan tidig barndom krävs det mycket tungt vägande skäl för utvisning för att ett sådant beslut ska fattas (se p. 19).

44. De brott som G.R. döms för är allvarliga. Det rör sig om angrepp mot andra personers hälsa, frihet och frid som har utgjort påtagliga integritetskränkningar. Straffvärdet för brottsligheten är förhållandevis högt. G.R. har dessutom tidigare – 2019 – dömts för brott av samma slag och det finns en risk för fortsatt brottslighet. Dessa förhållanden talar starkt för utvisning.

45. Mot detta ska ställas den anknytning som G.R. har till Sverige. Han kom till Sverige med sina föräldrar när han var åtta månader och fick då permanent uppehållstillstånd. Han är i dag 37 år. Han talar flytande svenska, har genomgått grundskola, viss gymnasieutbildning och viss yrkesutbildning i Sverige och har en egen bostad. Hans föräldrar och syskon bor här. Samtliga dessa omständigheter har en betydande tyngd som skäl mot utvisning.

46. När det gäller G.R.s levnadsförhållanden framgår det av utredningen att han tidigt var föremål för insatser från socialtjänsten. Det finns uppgifter om umgänge i kriminella kretsar och missbruk. Han saknar sysselsättning.

47. De nu angivna förhållandena innebär att G.R. kan anses som svagt etablerad. Samtidigt måste beaktas att han har bott i Sverige i så gott som hela sitt liv, talar svenska och har genomgått grundskola och viss annan

utbildning här. Vid en sammantagen bedömning måste G.R.s anknytning till Sverige anses vara mycket stark.

48. När det gäller de kvarvarande banden till Chile framgår att han har besökt landet vid några tillfällen, att han talar spanska, att hans föräldrar har ett hus i Chile och att han har viss släkt där. Dessa band kan inte tillmätas någon nämnvärd betydelse vid avvägningen enligt 2 §.

49. Det finns alltså starka skäl som talar både för och emot en utvisning. Mot bakgrund av att G.R. har bott i Sverige i princip hela sitt liv måste skälen för utvisning vara mycket tungt vägande. Den brottslighet som han nu döms för, liksom den han tidigare har dömts för, är visserligen av allvarligt slag. Det är dock inte fråga om brottslighet av det svåraste slaget (jfr p. 25). Slutsatsen efter den helhetsbedömning som ska göras vid avvägningen enligt 2 § blir därför att en utvisning av G.R. inte skulle vara proportionerlig.

50. Hovrättens beslut att utvisa G.R. ska därför upphävas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Stefan Johansson, Petter Asp, Cecilia Renfors (referent), Christine Lager och Katrin Hollunger Wågnert (skiljaktig).
Föredragande har varit justitiesekreteraren Caroline Smith.

SKILJAKTIG MENING

Justitierådet Katrin Hollunger Wågnert är skiljaktig och anser att hovrättens beslut att utvisa G.R. ska fastställas. Hon anser att p. 25 och Bedömningen i detta fall ska ha följande lydelse.

25. Beträffande den som bott i Sverige sedan födseln eller mycket låg ålder krävs det mycket tungt vägande skäl för att en utvisning ska komma i fråga (se p. 19). I många fall finns det anledning att utgå från att en sådan person har en stark anknytning till Sverige. Även här ska dock de faktiska band som finns vara avgörande. Vid den avvägning som ska göras mellan brottsligheten och utlänningens anknytning till Sverige utgör de kvalificerade förutsättningar som anges i 5 § minimikrav. För att utvisning av någon som bott i Sverige sedan födseln eller mycket låg ålder ska anses proportionerlig bör i regel krävas att han eller hon gjort sig skyldig till brottslighet med ett högre straffvärde än vad som anges i 5 § 1.

Bedömningen i detta fall

40. Enligt hovrättens dom, som i den delen har fått laga kraft, ska G.R. dömas för grovt vapenbrott, grovt olaga hot vid tre tillfällen, misshandel, olaga hot, övergrepp i rättssak och ringa narkotikabrott. Det finns inte skäl att göra någon annan bedömning av brottens samlade straffvärde än den hovrätten har gjort. Som hovrätten har funnit bör påföljden bestämmas till fängelse i fyra år.

41. Eftersom G.R. kom till Sverige innan han fyllt 15 år och har vistats här sedan dess kan han utvisas endast om någon av de kvalificerade förutsättningarna i 5 § är uppfyllda.

42. Den brottslighet G.R. har gjort sig skyldig till har ett straffvärde som klart överstiger två år. Han har också återfallit i brott på sådant sätt att

återfallet i sig kan läggas till grund för utvisning. De förutsättningar som anges i 5 § är därmed uppfyllda.

43. Vid bedömningen av om G.R. ska utvisas ska det göras en avvägning mellan brottsligheten och hans anknytning till Sverige. En utvisning får ske endast om det kan anses proportionerligt med hänsyn till den brottslighet han nu döms för, den han har dömts för tidigare och den återfallsrisk som föreligger (se p. 31). Eftersom han har vistats i Sverige sedan tidig barndom krävs det mycket tungt vägande skäl för utvisning. (Se p. 19.)

44. De brott som G.R. döms för är allvarliga. Det rör sig bland annat om angrepp mot andra personers hälsa, frihet och frid som har utgjort påtagliga integritetskränkningar. Straffvärdet för brottsligheten är förhållandevis högt. G.R. har dessutom tidigare – 2019 – dömts för brott av samma slag. Han är dessförinnan dömd ett flertal gånger för lindrigare brottslighet såsom narkotikabrott, ringa brott, rattfylleri och misshandel. Av utredningen framgår att det finns en tydlig risk för fortsatt brottslighet. Dessa förhållanden talar med styrka för utvisning.

45. Mot detta ska ställas den anknytning som G.R. har till Sverige. Han kom till Sverige med sina föräldrar när han var åtta månader och fick då permanent uppehållstillstånd. Han är i dag 37 år. Han talar flytande svenska, har genomgått grundskola, viss gymnasieutbildning och viss yrkesutbildning i Sverige och har en egen bostad. Hans föräldrar och syskon bor här. Dessa omständigheter talar mot utvisning.

46. Det framgår av utredningen att han tidigt var föremål för insatser från socialtjänsten. Det finns uppgifter om en otrygg uppväxt med skolfrånvaro och umgänge i kriminella kretsar. Han har allvarliga missbruksproblem. Av ett yttrande från Kriminalvården framgår att han har värderingar som stödjer kriminalitet, främst kopplat till vapen och

narkotika, och antisociala attityder mot myndigheter. Dessa omständigheter visar att han sedan flera år tillbaka lever utanför det reguljära samhället.

47. Han är ogift och saknar barn. Han saknar sysselsättning.

48. Trots den långa vistelsetiden i Sverige får han, vid en samlad bedömning, betraktas som svagt etablerad i det svenska samhället.

49. När det gäller de kvarvarande banden till Chile framgår att han har besökt landet vid några tillfällen, att han talar spanska, att hans föräldrar har ett hus i Chile och att han har viss släkt där.

50. Det finns alltså skäl som talar både för och mot en utvisning. Det starkaste skälet mot en utvisning är att G.R. bott i princip hela sitt liv i Sverige. Den brottslighet som han nu döms för, liksom den han tidigare har dömts för, den återfallsrisk som föreligger samt förhållandet att han är svagt etablerad i Sverige utgör dock mycket starka skäl för att utvisa honom. Vid en samlad bedömning är G.R.s anknytning till Sverige inte så stark att en utvisning är oproportionerlig.

51. G.R. ska därför utvisas ur Sverige och förbjudas att återvända hit. Återreseförbudets längd bör bestämmas till tio år. Hovrättens beslut om utvisning och återreseförbud ska alltså fastställas.

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 23 april 2025

Mål nr
B 7807-24

PARTER

Klagande

O.C.

Ombud och offentlig försvarare: Advokat V.B.

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Utvisning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2024-09-23 i mål B 7253-24

DOMSLUT

Högsta domstolen ändrar hovrättens domslut på det sättet att O.C. förbjuds att återvända till Sverige under 10 år. Överträdelse av förbudet kan medföra fängelse i högst 1 år.

I övriga delar står hovrättens domslut fast.

V.B. ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av O.C. i Högsta domstolen med 35 685 kronor. Av beloppet avser 28 548 kronor arbete och 7 137 kronor mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

O.C. har yrkat att Högsta domstolen ska ogilla yrkandet om utvisning eller i vart fall tidsbegränsa återreseförbudet.

Riksåklagaren har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. O.C. är 19 år. Han är registrerad som statslös och är född och uppvuxen i Sverige. Han beviljades permanent uppehållstillstånd 2009.
2. Tingsrätten dömde O.C., som var 17 år vid tidpunkten för gärningen, för mord till fängelse i sju år och utvisade honom. Återreseförbudet tidsbegränsades inte.
3. Hovrätten har ansett att påföljden ska bestämmas till fängelse i sex år och tio månader.
4. Även hovrätten har beslutat att O.C. ska utvisas ur Sverige och förbjudas att återvända hit.

Vad målet gäller

5. Målet gäller förutsättningarna för utvisning på grund av brott när den dömden har bott i Sverige sedan födseln eller mycket låg ålder.

Allmänt om utvisning på grund av brott

6. Bestämmelser om utvisning på grund av brott finns i 8 a kap. utlänningslagen (2005:716). Reglerna skärptes på flera punkter 2022 med det övergripande syftet att utlänningar som begår brott ska utvisas i större utsträckning än tidigare (se prop. 2021/22:224 s. 26 f.).

7. Lagändringarna innebar bland annat ett skärpt krav på utlänningens anknytning till Sverige för att han eller hon ska undgå utvisning, att straffvärdegränsen för utvisning på grund av brotts allvar lagfästes och bestämdes till fängelse sex månader, att kravet på synnerliga skäl för utvisning när utlänningen vistats länge i Sverige slopades samt att det tidigare förbudet mot att utvisa vissa unga personer togs bort och ersattes med kvalificerade krav för att utvisning ska kunna ske.

8. Den grundläggande förutsättningen för utvisning på grund av brott anges i 1 §. För utvisning av den som kommit till Sverige som ung gäller enligt 5 § särskilda förutsättningar. Bestämmelser om återreseförbud, bland annat hur längden av ett förbud ska bestämmas, finns i 10–12 §§. När förutsättningar för utvisning finns ska det, vid bedömningen av om en utvisning ska ske och vilken längd ett återreseförbud ska ha, göras en avvägning i förhållande till utlänningens anknytning (se 2 § och 11 § andra stycket). Konsekvenserna av en utvisning ska stå i proportion till brottsligheten och återfallsrisken i det enskilda fallet.

Grundläggande förutsättningar för utvisning

9. En utlänning får utvisas ur Sverige om han eller hon döms för brott till en strängare påföljd än böter (se 8 a kap. 1 § första stycket utlänningslagen). Därutöver krävs att någon av de förutsättningar som anges i första stycket 1 eller 2 är uppfyllda.

10. Utvisning får ske om gärningen är av sådant slag och övriga omständigheter är sådana att det kan antas att han eller hon kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet (första stycket 1). Risken för återfall ska vara konkret och det måste finnas ett rimligt underlag för bedömningen att det finns en sådan risk. Normalt krävs det att utlänningen tidigare har dömts för brott. Återfallsrisken behöver inte avse brottslighet som är likartad med den aktuella. (Se prop. 1993/94:159 s. 12, prop. 2021/22:224 s. 32 och 123 och ”Utvisning och familjevåld” NJA 2019 s. 544.)

11. Ett utvisningsbeslut kan också grundas på brottets allvar. Utvisning får ske om något av de brott som utlänningen döms för har ett straffvärde som motsvarar fängelse i minst sex månader eller om något av brotten annars är av sådan karaktär att utlänningen inte bör få stanna kvar i Sverige (första stycket 2).

12. För att det ska finnas grund för utvisning enligt det första ledet i första stycket 2 ska straffvärdet för ett enskilt brott alltså vara minst sex månader. Kopplingen till straffvärdet framgår numera direkt av lagtexten. Det är det straffvärde som domstolen har kommit fram till för ett enskilt brott som är relevant, inte den påföljd som utlänningen har dömts till. (Se prop. 2021/22:224 s. 35 f.)

13. Utvisning kan, enligt andra ledet i första stycket 2, ske även om straffvärdet är lägre än sex månader om ett brott som utlänningen döms för

annars är av sådan karaktär att utlänningen inte bör få stanna kvar i Sverige. Exempel på brott av sådan karaktär är, enligt förarbetena, brott som innebär angrepp mot liv eller hälsa, frihet eller frid och brott som annars har utgjort en påtaglig integritetskränkning. Andra exempel som nämns är brott med en hederskontext, hatbrott och brott som riktas mot rättsordningen eller annat särskilt skyddsvärt samhällsintresse. Frågan om ett brott är av sådan karaktär att det i sig kan läggas till grund för ett beslut om utvisning får avgöras efter en bedömning i det enskilda fallet. Vid den bedömningen kan också brottets straffvärde ha betydelse. (Se a. prop. s. 37.)

Utlänningar som kom till Sverige som unga

14. För den som kom till Sverige innan han eller hon fyllt 15 år och som vistats här sedan minst fem år när åtal väcks gäller att mer kvalificerade förutsättningar ska vara uppfyllda för att utvisning ska kunna ske (se 8 a kap. 5 § 1 och 2 utlänningslagen).

15. Enligt punkten 1 får en sådan person utvisas endast om han eller hon har gjort sig skyldig till brottslighet som har ett straffvärde som motsvarar fängelse i minst två år eller till brottslighet som annars är av sådan karaktär att han eller hon inte bör få stanna kvar i Sverige. Här är det – till skillnad från vad som gäller enligt 1 § första stycket 2 – straffvärdet för den samlade brottsligheten som är relevant. På samma sätt som enligt 1 § första stycket 2 kan utvisning ske även vid lägre straffvärden om brottsligheten annars är av sådan karaktär att utlänningen inte bör få stanna i Sverige. Med detta uttryck avses samma slag av brottslighet som i 1 § första stycket 2 och i likhet med vad som gäller enligt den bestämmelsen blir det fråga om en bedömning i det enskilda fallet om brottsligheten är av en sådan karaktär att den kan läggas till grund för ett beslut om utvisning. Även i dessa fall kan brottslighetens straffvärde ha betydelse.

16. En ytterligare grund för utvisning är, enligt punkten 2 i paragrafen, att utlänningen har återfallit i brott på ett sådant sätt att han eller hon inte bör få stanna kvar. Någon hållpunkt för den bedömning som ska göras ges inte i lagtexten. I förarbetena anges att domstolen bör beakta vilken omfattning brottsligheten har haft, vilken tid som har förflutit mellan brotten samt de enskilda brottens allvar och karaktär. Särskild vikt bör läggas vid brottslighet av det slag som också är aktuell vid bedömningen enligt punkten 1. Om de enskilda brotten haft höga straffvärden krävs färre återfall än om det varit fråga om mindre allvarliga brott. Det behöver inte vara fråga om återfall i brottslighet av samma slag och det ska göras en bedömning i det enskilda fallet av om det är fråga om sådana återfall som kan läggas till grund för utvisning. (Se prop. 2021/22:224 s. 57 och 129.)

17. Bestämmelserna i 5 § gäller utöver de allmänna förutsättningarna i 1 §. Den sistnämnda paragrafen får i princip inte någon självständig betydelse när 5 § är tillämplig (se a. prop. s. 129). Det sagda betyder att risken för framtida återfall – som regleras i 1 § första stycket 1 men inte nämns i 5 § – inte kan vara en självständig grund för utvisning beträffande den personkategori som omfattas av 5 §. Det hindrar dock inte att återfallsrisken kan beaktas vid den avvägning som ska göras enligt 2 § (se p. 20–31).

18. De kvalificerade krav som gäller för att utvisning ska kunna ske av den som kom till Sverige som ung och vistats här viss tid ersätter det förbud mot utvisning som tidigare gällde. Det framhålls i förarbetena till den nya regleringen att kraven för utvisning ska vara höga med hänsyn till dels det ingrepp som ett avlägsnande utgör för en sådan person, dels rätten till privat- och familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen (se a. prop. s. 55).

19. Särskild hänsyn ska alltså tas när en utlänning har bott i Sverige sedan födseln eller har vistats här sedan tidig barndom. Av Europadomstolens praxis framgår att sådana förhållanden i och för sig inte utesluter att en utvisning är förenlig med rätten till privat- och familjeliv enligt artikel 8. I de fallen krävs emellertid att det finns mycket tungt vägande skäl för utvisning. Det gäller i särskilt hög grad om utlänningen begick brotten som minderårig. (Se t.ex. Maslov v. Austria [GC], no. 1638/03, §§ 70–75, ECHR 2008.)

Avvägningen mellan brottsligheten och anknytningen till Sverige

20. Vid bedömningen av om en utlänning ska utvisas ska hänsyn tas till utlänningens anknytning till Sverige. Det ska särskilt beaktas i vilken utsträckning som utlänningen har etablerat sig i det svenska samhället, om utlänningen har barn i Sverige och även vilka övriga familjeförhållanden som utlänningen har här. (Se 8 a kap. 2 § utlänningslagen.)

21. Paragrafen innebär att det ska göras en avvägning mellan den brottslighet som ligger till grund för frågan om utvisning och utlänningens anknytning till Sverige. Bestämmelsen är avsedd att ge uttryck för att det ska finnas en rimlig proportion mellan brottsligheten och de konsekvenser en utvisning får för den enskilde. När domstolen har konstaterat att de grundläggande förutsättningarna för utvisning – enligt 1 eller 5 § – är uppfyllda ska den väga de skäl som talar för utvisning mot de skäl som är hänförliga till de personliga förhållanden som talar mot utvisning. Ju starkare skälen för utvisning är desto starkare måste anknytningen vara för att utvisning inte ska ske. Vilken vikt som ska läggas vid de olika omständigheter som har betydelse för utvisningsfrågan får avgöras efter en helhetsbedömning. (Se prop. 2021/22:224 s. 39 f. och 126 f.)

22. När det gäller skälen för utvisning är det brottslighetens straffvärde och karaktär som har betydelse, liksom risken för återfall. Det innebär bland

annat att ju högre straffvärdet är desto starkare måste anknytningen vara för att utvisning inte ska ske. (Se a. prop. s. 127.)

23. Vid bedömningen av om utlänningen har etablerat sig i det svenska samhället och därmed av dennes anknytning till Sverige ska bland annat beaktas arbetsförhållanden, inklusive skolgång och andra studier, samt boendeförhållanden. Vidare ska det tillmätas betydelse i vilken mån utlänningen behärskar svenska språket samt hur utlänningen har inrättat sig i samhället i övrigt. Vissa brottstyper kan i sig tyda på bristande anpassning till svenska normer och förhållanden, såsom hedersrelaterade brott. Den som ägnar sig åt upprepade kriminalitet eller annars lever utanför det reguljära samhället bör betraktas som svagt etablerad. Det får anses vara fallet särskilt vid brottslighet inom ramen för kriminella nätverk. (Jfr a. prop. s. 42, 54 och 125.)

24. Ytterligare förhållanden som ska beaktas är vistelsetiden i Sverige och vid vilken ålder som utlänningen kom hit. Vid bedömningen av anknytningen är dock de faktiska band som har uppkommit under utlänningens tid här viktigare än tiden i sig. En långvarig vistelse behöver inte innebära att utlänningens anknytning är stark. Vistelsetiden som sådan har emellertid normalt större betydelse när det gäller en person som kom hit i unga år än för den som har vistats här endast under en senare period i livet. (Jfr a. prop. s. 42 och 125.)

25. Beträffande den som har bott i Sverige sedan födseln eller mycket låg ålder krävs det mycket tungt vägande skäl för att en utvisning ska komma i fråga (se p. 19). Utgångspunkten måste vara att en sådan person har en stark anknytning till Sverige. Även här ska dock de faktiska band som finns vara avgörande. När det bedöms vilken vikt brottsligheten ska tillmätas utgör de kvalificerade förutsättningar som anges i 5 § minimikrav. Vid den avvägning som ska göras enligt 2 § måste det för någon som har

bott i Sverige sedan födseln eller mycket låg ålder krävas att skälen för att utvisa personen är avsevärt starkare än så för att utvisning ska kunna ske.

26. För bedömningen av i vilken utsträckning en utlänning har etablerat sig i det svenska samhället – och därmed dennes anknytning hit – kan det ha betydelse på vilken grund utlänningen vistas i landet och om han eller hon befinner sig här lagligt. Ett permanent uppehållstillstånd talar för en fastare etablering och därmed en starkare anknytning än ett tillfälligt uppehållstillstånd. Av förarbetena framgår också att hänsyn ska tas till utlänningens kvarvarande band till hemlandet vid bedömningen av etableringen i Sverige. (Se a. prop. s. 42 och 125.)

27. Bedömningen av i vilken utsträckning utlänningen har etablerat sig i det svenska samhället ska inte bygga på enskildheter utan göras utifrån en sammanvägning av alla omständigheter hänförliga till utlänningens levnadsomständigheter. (Jfr a. prop. s. 43 och 126.)

28. När det gäller utlänningens familjeband ska domstolen beakta om han eller hon har barn i Sverige, hur relationerna ser ut i det enskilda fallet och hur de skulle påverkas om utlänningen utvisades. Även övriga familjeförhållanden ska beaktas. Med familj avses främst make eller sambo eller, om utlänningen är underårig, hans eller hennes föräldrar, men även andra familjerelationer kan beaktas (jfr ”Utlänningens vistelsetid” NJA 2019 s. 316 p. 19.)

29. Vid avvägningen enligt 2 § ska rätten till privat- och familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen beaktas. Europadomstolen har betonat vikten av att de nationella domstolarnas beslut om utvisning sker efter en noggrann avvägning av de motstående intressena. När domstolens slutsats grundar sig på en sådan bedömning godtas denna normalt av Europadomstolen, om den inte framstår som godtycklig eller uppenbart

orimlig (se t.ex. Savran v. Denmark [GC], no. 57467/15, §§ 188 och 189, 7 December 2021).

30. Om ett barn berörs av ett beslut om utvisning ska även barnkonventionen beaktas inom ramen för avvägningen. Det innebär inte att barnets bästa alltid ska vara utslagsgivande när det kolliderar med andra intressen. Barnets bästa ska dock beaktas, utredas och redovisas samt vägas mot skälen för utvisning.

31. Av det anförda följer att frågan om utvisning ska avgöras utifrån en helhetsbedömning där skälen för utvisning vägs mot utlänningens anknytning till Sverige. Det krävs att skälen för utvisning överväger och att en utvisning är proportionerlig med hänsyn till den brottslighet utlänningen döms för, hans eller hennes eventuella återfall i brott och risken för framtida återfall.

Återreseförbud

32. När en domstol beslutar om utvisning på grund av brott ska den förena beslutet med ett förbud för utlänningen att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning (se 8 a kap. 10 § första stycket utlänningslagen).

33. Återreseförbudets längd ska bestämmas med utgångspunkt i brottslighetens samlade straffvärde. Om straffvärdet motsvarar fängelse i mindre än ett år ska återreseförbudet normalt bestämmas till fem år. Motsvarar straffvärdet fängelse i ett år eller mer, men inte två år, ska återreseförbudet normalt bestämmas till tio år. Vid högre straffvärden ska återreseförbudet normalt inte tidsbegränsas. (Se 11 § första stycket.)

34. Återreseförbudets längd får bestämmas på annat sätt än med utgångspunkt i straffvärdet, om det finns skäl för det med hänsyn till brottslighetens karaktär och risken för att utlänningen kommer att göra sig

skyldig till fortsatt brottslighet här i landet (se 11 § andra stycket första meningen). Brottslighetens karaktär ska uppfattas på samma sätt som enligt 1 § första stycket 2 (se p. 13). Risken för återfall ska bedömas på samma sätt som enligt 1 § första stycket 1 (se p. 10). Också när längden på återreseförbudet bestäms på annat sätt än med hänsyn till straffvärdet ska domstolen normalt välja någon av de nivåer som anges i 11 § första stycket. (Se prop. 2021/22:224 s. 132 ff.)

35. Domstolarna får även ta hänsyn till utlänningens anknytning till Sverige och andra särskilda omständigheter som är hänförliga till honom eller henne (se 11 § andra stycket andra meningen). Anknytningen ska beaktas i mildrande riktning. Bedömningen ska ske på samma sätt som enligt 2 §, och det är främst när utvisningen innebär ett mer beaktansvärt men för den enskilde som det finns anledning att välja en kortare förbudstid. (Se a. prop. s. 133.)

36. Med andra särskilda omständigheter avses sådana som är kopplade till utlänningens person. Ett typexempel är att utlänningen är underårig (se a. prop. s. 133).

37. Att utlänningen kom till Sverige innan han eller hon fyllt 15 år och har vistats här sedan minst fem år bör också ses som en sådan särskild omständighet som ska beaktas vid bedömningen av återreseförbudets längd. Det gäller i särskilt hög grad om den som ska utvisas har bott i Sverige sedan födseln eller mycket låg ålder.

38. Vid bestämmandet av återreseförbudets längd ska domstolen göra en helhetsbedömning där samtliga relevanta omständigheter vägs samman. Brottets karaktär och återfallsrisken kan motivera att återreseförbudet bestäms till en längre tid än vad som följer av straffvärdet medan anknytning till Sverige och andra särskilda omständigheter kan motivera ett kortare återreseförbud än vad som följer av straffvärdet. Förbudets

varaktighet ska stå i proportion till bland annat de konsekvenser som förbudet får för utlänningen och dennes familjemedlemmar. (Se a. prop. s. 69 f. och 133 f.)

39. De omständigheter som tidigare kunde ge skäl för att lindra påföljden på grund av det men en utvisning kan innebära ska alltså numera beaktas när återreseförbudets längd bestäms. (Se a. prop. s. 74 ff. och 138 f.)

Bedömningen i detta fall

40. Enligt hovrättens dom, som i den delen har fått laga kraft, ska O.C. dömas för mord. Hovrätten har bedömt att straffvärdet motsvarar livstids fängelse och bestämt påföljden till fängelse i sex år och tio månader. Det finns inte skäl att göra någon annan bedömning än den hovrätten gjort.

41. Eftersom O.C. är född i Sverige och alltså kom hit innan han fyllt 15 år samt har vistats här i hela sitt liv kan han utvisas endast om någon av de kvalificerade förutsättningarna i 5 § är uppfyllda.

42. O.C. har gjort sig skyldig till brottslighet som har ett straffvärde som motsvarar fängelse i mer än två år. Han har också återfallit i brott på ett sådant sätt att återfallet i sig kan läggas till grund för utvisning. De förutsättningar som anges i 5 § är därmed uppfyllda.

43. Migrationsverket har uppgett att O.C.s föräldrar och äldre syskon är medborgare i Gambia och att även han, som är registrerad som statslös, får anses vara medborgare i Gambia. Av utredningen framgår att det finns ett gambiskt pass för O.C., utfärdat den 16 mars 2023. Polismyndigheten har undersökt passet och bedömt att det är äkta. Migrationsverket har uppgett att det inte finns några allmänna eller individuella hinder mot verkställighet av en utvisning till Gambia.

44. Högsta domstolen delar bedömningen att det inte finns något hinder mot verkställighet av en utvisning (jfr 8 a kap. 3 § utlänningslagen).
45. Vid bedömningen av om O.C. ska utvisas ska det göras en avvägning mellan hans anknytning till Sverige och brottsligheten. En utvisning får ske endast om det kan anses proportionerligt med hänsyn till den brottslighet han nu döms för och den han har dömts för tidigare (se p. 20, 21 och 31). Anknytningen till Sverige ska bedömas med hänsyn till hans samtliga levnadsomständigheter och vägas mot de skäl som talar för utvisning. Eftersom han är född i Sverige krävs det mycket tungt vägande skäl för utvisning för att ett sådant beslut ska fattas (se p. 19).
46. Det brott som O.C. nu döms för är synnerligen allvarligt; det är fråga om ett planerat och välorganiserat mord som begåtts som ett led i en våldsam gängkonflikt. Det framgår av utredningen att O.C. är en del av en kriminell gruppering där också hans bror ingår, och att ett motiv för mordet var att förhindra att brodern mördades. Det finns stor risk för fortsatt brottslighet av samma allvarliga slag. O.C. har tidigare dömts för bland annat grov stöld, rån och ringa vapenbrott. Skälen för utvisning är med hänsyn till dessa förhållanden mycket starka.
47. Mot detta ska ställas den anknytning som O.C. har till Sverige. Han är född och uppvuxen här och beviljades permanent uppehållstillstånd när han var fyra år. Han är idag 19 år. O.C. har sin mamma och nioåriga syster samt flera äldre syskon här. Han talar svenska och har genomfört viss del av grundskolan. Framför allt den omständigheten att han har bott hela sitt liv i Sverige talar starkt emot en utvisning. Till detta kommer att han har sin närmaste familj här.
48. När det gäller O.C.s levnadsförhållanden framgår det av utredningen att det under hans uppväxt har funnits stor oro för hans umgänge och för kriminalitet. Han bedöms ha en kriminell livsstil och har återvänt till

kriminella mönster efter försök att bryta med dem. O.C. har varit föremål för insatser från socialtjänsten och för tvångsvård. Han har avvikit från boenden han varit placerad på och misskötsamhet har förekommit även i övrigt. Utvecklingen har beskrivits som negativ och de insatser som står till buds som otillräckliga. Han har inte gått klart grundskolan.

49. Dessa omständigheter visar att O.C. lever utanför det reguljära samhället. Trots att han har bott hela sitt liv i landet får han, vid en samlad bedömning, betraktas som svagt etablerad i det svenska samhället.

50. Beträffande O.C.s band till Gambia kan det konstateras att han aldrig har besökt landet och att familjen inte tycks ha någon släkt där. Han kan prata landets språk, wolof, i viss mån.

51. Det finns alltså starka skäl som talar både för och emot en utvisning. Ett mycket starkt skäl mot utvisning är att O.C. är född och uppvuxen i Sverige samt att han var minderårig när han begick den gärning han nu döms för. Därtill kommer att han är ung, endast 19 år, att han har sin familj här och att banden till Gambia är svaga. Det synnerligen grova brott som han nu döms för samt det förhållandet att han är djupt involverad i kriminell gängverksamhet väger dock mycket tungt i den andra vågskålen.

52. O.C. har anfört att en utvisning skulle komma i konflikt med barnkonventionen då den skulle innebära att hans nioåriga syster inte skulle kunna träffa och upprätthålla kontakten med honom. Det förhållandet kan inte ges någon betydelse vid bedömningen av om han ska utvisas.

53. Den sammanvägda bedömning som ska göras leder till slutsatsen att det finns så tungt vägande skäl för utvisning att den – trots O.C.s starka anknytning till Sverige – är proportionerlig.

54. O.C. ska alltså utvisas ur Sverige och förbjudas att återvända hit. Straffvärdet för gärningen motsvarar fängelse i mer än två år.

Utgångspunkten är då enligt 8 a kap. 11 § utlänningslagen att återreseförbudet inte ska tidsbegränsas. När längden på återreseförbudet bestäms ska emellertid hänsyn tas till O.C.s anknytning till Sverige. Som framgått av det som nyss anförts (p. 47) är hans anknytning till Sverige mycket stark. Särskild hänsyn ska tas till att han är född här. Det kan mot den bakgrunden inte anses proportionerligt att besluta om ett återreseförbud utan tidsbegränsning. Återreseförbudets längd bör bestämmas till tio år.

55. Hovrättens domslut ska ändras i enlighet med detta.

I avgörandet har deltagit justitieråden Stefan Johansson, Petter Asp, Cecilia Renfors (referent), Christine Lager och Katrin Hollunger Wågnert (skiljaktig).
Föredragande har varit justitiesekreteraren Caroline Smith.

SKILJAKTIG MENING

Justitierådet Katrin Hollunger Wågnert är skiljaktig beträffande formuleringen av p. 25 och anser att den bör ha följande lydelse.

25. Beträffande den som bott i Sverige sedan födseln eller mycket låg ålder krävs det mycket tungt vägande skäl för att en utvisning ska komma i fråga (se p. 19). I många fall finns det anledning att utgå från att en sådan person har en stark anknytning till Sverige. Även här ska dock de faktiska band som finns vara avgörande. Vid den avvägning som ska göras mellan brottsligheten och utlänningens anknytning till Sverige utgör de kvalificerade förutsättningar som anges i 5 § minimikrav. För att utvisning av någon som bott i Sverige sedan födseln eller mycket låg ålder ska anses proportionerlig bör i regel krävas att han eller hon gjort sig skyldig till brottslighet med ett högre straffvärde än vad som anges i 5 § 1.
